

Stokvis. SWENNEN VRAAGT AANDACHT VOOR OUDERVERVREEMDING

► VEERLE BEEL SCHRIJFT ELKE WOENSDAG OVER OUDERS EN KINDEREN. veerle.beel@standaard.be

ALS SCHEIDING TOT BREUK LEIDT

Hoe vaak het voorkomt, weet niemand precies: dat een ouder na de scheiding de kinderen opzet tegen de andere ouder. Gezond is het niet.

„Hoe is dat geworden
Van altijd komen slapen
Tot nooit meer willen zien?”

MET dit citaat van Judith Herzberg begon de Nederlandse professor-emeritus Peter Hoefnagels, specialist in familierecht en bemiddeling, zijn lezing in het parlement over 'oudervervreemding': het fenomeen waarbij kinderen na de echtscheiding van hun ouders een van die ouders niet meer willen zien zonder dat daar een gegronde reden voor is, en meestal omdat ze hiertoe opgestoot zijn door de ouder bij wie ze verblijven.

Tot daar de definitie. Het gaat niet om kinderen die hun andere ouder niet meer zien omdat hij/zij aan de andere kant van de wereld verblijft, want dan nog kunnen ze in hun hart goede herinneringen bewaren. Het gaat ook niet om kinderen die door een ouder misbruikt of mishandeld zijn, of een andere goede reden hebben om hem/haar niet meer te willen zien.

Er is sprake van zwart-witdenken, minachting voor de verstoten ouder, afwezigheid van schuldgevoelens en uitbreiding van de 'vijandschap' naar de hele familie van de afgewezen ouder. Dat zijn kenmerken beschreven bij het kind. Cruciaal is dat er ook een ouder is, doorgaans degene bij wie dat kind verblijft, die tot deze vijandschap aanzet.

„Niet altijd uit kwaai wil”, zegt Hoefnagels. „Vaak gebeurt het eerder uit onmacht. Vader is bijvoorbeeld weggegaan met een andere vrouw, dus hij is slecht. Wanneer moeder dat elke avond na de maaltijd herhaalt, moet je als kind heel sterk zijn om er openlijk tegenin te gaan. Mijn ervaring leert mij dat kinderen dat niet snel doen, omdat ze niet nog een ouder willen verliezen. Ze kunnen er wel anders over

denken dan hun moeder, maar ze zwijgen meestal.”

„Ik heb ook wel een paar kinderen gekend die tegen die zwartmakerij gingen. Dat waren hele sterke karakters. En het duurde ook niet lang voor die moeder haar zoon uit huis had gewerkt. Ze was bang dat hij zijn broer en zusje met zijn mening zou 'besmetten'. Die jongen is toen bij zijn vader gaan wonen.”

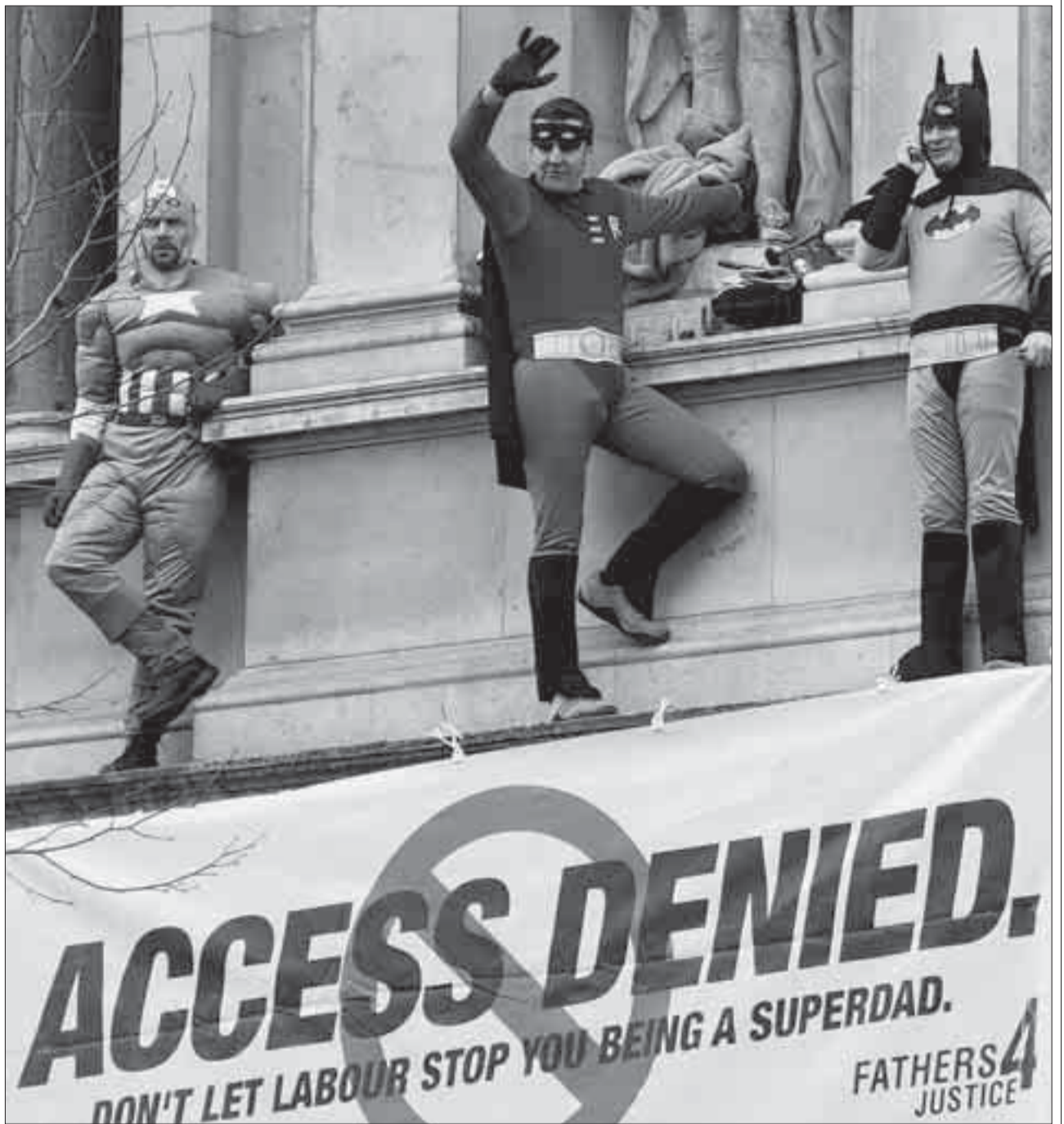
Voor alle duidelijkheid: Hoefnagels heeft het over moeders als opstokers, niet omdat vrouwen 'slechter' zijn, maar omdat de meeste kinderen in Nederland na de scheiding hun hoofdverblijf bij hun moeder hebben.

Over de omvang van het fenomeen bestaat geen duidelijkheid. Er zijn geen cijfers.

In Nederland meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) dat een kwart van de kinderen na echtscheiding geen contact meer heeft met een ouder, meestal de vader. Nog eens een kwart zou een slecht contact hebben met de afwezige ouder. In ons land vermelden de statistieken alleen hoeveel echtscheidingen volgens welke procedure zijn verlopen, niet eens hoeveel kinderen daarbij betrokken zijn.

Kun je van dat Nederlandse kwart zeggen dat het altijd om 'ouderverstoting' gaat? Niet per se, vinden specialisten. Bedenk bijvoorbeeld dat een ruime meerderheid van de paren die uit elkaar gaan, liefst acht op de tien, dat met onderlinge toestemming doet. In zo'n geval zou er geen sprake zijn van 'vechten' om de kinderen.

Maar welzijnswerkers hebben al vaker gesignaleerd dat dit een illusie is. Ook paren die zelf een akkoord op papier zetten, verschijnen later ineens voor de jeugdrechter wegens conflicten over de kinderen. Zelfs de nieuwe echtscheidingswet die scheiden zonder schuld

Superdads beklimmen in Londen een regeringsgebouw om aandacht te vragen voor de rechten van gescheiden vaders. © ap

KIND MOET HEEL STERK KARAKTER HEBBEN OM TEGEN ZWARTMAKERIJ IN TE GAAN

mogelijk maakt, zou dat volgens hen niet verhinderen.

De Belgisch-Canadese specialist inzake oudervervreemding, Hubert Van Gijsegem, houdt het op vier procent van alle kinderen na echtscheiding (*DS 31 maart 2004*). Verenigingen van gescheiden vaders noemen dat een „groeve onderschatting”.

Hoe het ook zij, gezond is het fenomeen niet. „Zo'n radicale breuk in de relatie tussen kinderen en ouders veroorzaakt langdurig psychisch leed voor beide partijen”, zegt de Duitse psychologe Ursula Kodjoe, gisteren ook in Brussel aanwezig. In Duitsland, waar de wet mannen niet langer benadeelt inzake het verblijf van de kinderen, ziet ze zowel moeders als vaders die het slachtoffer worden van ouderverstoting.

De ouder die het kind opstoot, isoleert het tegelijk in zijn 'folie à deux', waardoor er een ongezonde band ontstaat, die moeilijk te verbreken is.

Tienpuntenplan „om te laten zien dat het menens is”

Het SP.A-kamerlid Guy Swennen lanceerde een tienpuntenprogramma ter preventie van 'oudervervreemding’.

1. Er moet onderzoek komen naar de omvang van het probleem.
2. Neutrale bezoekerrollen moeten „veel meer geld krijgen” omdat ze een actieve bemiddelingsrol kunnen spelen als het fout dreigt te lopen. Probleem: dit is Vlaamse materie.
3. Ontradende publiciteitscampagnes kunnen wijzen op de psychische gezondheidsgevaars voor het kind bij conflicten over de omgangsregeling.
4. Een omgangsbuddy kan ouders en kinderen tijdens het scheidingsproces begeleiden. Niet te verwarren met de sociaal assistent die een verslag moet maken voor de rechtbank.

5. In geval van een conflict over het omgangsrecht moet met een 'attitudevragenlijst' gepeild worden welke ouder het meeste openstaat voor contact met de andere ouder.
6. Preventief een dwangsom bepalen bij elke uitspraak of overeenkomst in verband met kinderen, voor het geval een van beide ouders de afspraken niet nakomt. Dit om te laten zien dat het 'menens' is.
7. Meer vormingen over oudervervreemdingen voor rechters, advocaten en andere beroepsgroepen.
8. Twee verplichte bemiddelingssessies voor ouders bij elke betwisting omtrent de kinderen.
9. Ouderverstoting strafbaar maken voor de ouder die ertoe aanzet.
10. Een parlementaire werkgroep oprichten die de snaren stemt. (vbr)

„En dan zie je mannen van veertig die nog altijd bij hun moeder wonen, die van haar geen eigen leven mogen uitbouwen. Of prinsessen van dertig die nog altijd met grote toewijding voor hun vader zorgen. Ze raken niet van elkaar los.”

Kodjoe volgde een groep van twaalf vrouwen op, die allemaal van hun kinderen afgesneden waren. „In de twee jaar die volgden op het besef dat ze

hun kinderen niet meer zouden zien, brachten deze vrouwen gemiddeld acht maanden door in het ziekenhuis of in een psychiatrische instelling. Zelfmoord is een reëel risico, ook bij de mannen die hier het slachtoffer van worden.”

Volgens deze specialiste komt het fenomeen in gradaties voor, en is het daarom van belang om in te grijpen bij de eerste tekenen.

Net wat het SP.A-kamerlid

Guy Swennen wil doen: hij stelde gisteren in het parlement zijn tienpuntenplan ter preventie van oudervervreemding voor (*zie inzet*). „Geen enkele wet, zelfs niet belangrijke wetten zoals die omtrent de schuldeloze echtscheiding, kan vechtscheidingen uitsluiten. Daarom blijft preventie zo belangrijk, en preventie moet niet bij woorden blijven. We moeten laten zien dat het menens is.”